

Nr 87.

Av herr **Gustavson** m. fl., om ändring i gällande arvslagsstiftning i syfte att säkerställa hemmavarande barns rätt till ersättning för arbete i hemmet.

Landsbygdens avfolkning är en av vårt lands mest aktuella inrikespolitiska frågor och på samma gång det spörsmål, som har den största betydelsen för vårt lands framtida utveckling och försörjningsmöjligheter. Under senare år har flykten från landsbygden tagit en sådan omfattning, att vissa näringar, framför allt jordbruket, hotas av katastrof på grund av bristen på arbetskraft.

Så länge en utvandring från landsbygden kunde ske utan att i nämnvärd grad försämra tillgången på arbetskraft eller så länge den minskade manuella arbetskraften kunde ersättas med maskiner, var denna utveckling icke till skada utan till gagn. När emellertid inflyttningen till städer och industriorter nått en sådan utbredning, att den egentliga jordbruksbygden avfolkas och bristen på arbetskraft nära nog lamslår all verksamhet på jordbrukets område, måste staten gripa in och föranstalta om kraftiga åtgärder för att hejda denna ödesdigra utveckling. Sådana åtgärder måste vidtagas i tid och med det snaraste för att få avsedd verkan.

Olika möjligheter kunna tänkas för att hålla ett tillräckligt stort antal av landsbygdens ungdom kvar vid jordbruket, och det torde bli nödvändigt att pröva olika vägar för att nå detta mål. Förbättrade ekonomiska villkor för ungdomen i lantbrukarhemmen måste anses vara av den största betydelse. Undersöker man nämligen orsakerna till ungdomens flykt från jordbrukarhemmen, finner man, att varken arbetets art eller det onekligen strävsamma liv, som en jordbrukare måste föra, utgör motivet. Orsaken är de osäkra, för att inte säga hopplösa, utsikterna för denna ungdom att som egna självständiga jordbrukare kunna ägna sig åt det yrke, för vilket de äro väl lämpade och som de under gynnsammare betingelser gärna velat fortsätta.

De barn i bondehemmen, som stanna kvar och arbeta på gården, ha icke några egna inkomster, som de fritt kunna disponera över, utan de få nöja sig med vad föräldrarna ge dem i form av mat och kläder samt därutöver möjligen någon slant till fickpengar. Detta förefaller dem helt naturligt vara en torftig tillvaro vid jämförelse med dem av deras syskon eller jämnåriga, som ha ett avlönat arbete och en inkomst, vilken, även om den inte ger dem något större sparkapital, dock skapar en känsla av självständighet. Man får därför inte förvåna sig över att de hemmava-

rande barnen finna sin ställning ganska tröstlös i förhållande till sina syskon, som skaffat sig ett annat och väl avlönat arbete. En ordentlig lön åt de barn, som stannat kvar på gården, vore säkert det bästa sättet att lösa denna fråga. Det förhåller sig emellertid så, att de ekonomiska resurserna i jordbrukarhemmen i regel icke räcka till för att genomföra en dylik reform.

Först efter föräldrarnas död erhålla de hemmavarande barnen del i den egendom, som de själva varit med att skapa, men som delas lika mellan alla syskonen vid arvskiftet. Det är tydligt att de barn, som stannat kvar och arbetat i föräldrahemmet, bli lidande på en sådan ordning. De ha ej något sparat kapital, som gör det möjligt för dem att övertaga fädernegården, ehuru de offrat sina bästa år för att hjälpa sina föräldrar, medan syskonen haft tillfälle att lära sig ett annat yrke och där finna sin utkomst. I detta sammanhang förtjänar påpekas, att jordbrukets spar-kapital genom arvskifte drages till städerna, vilket medför ökad skuldsättning på jordbruksfastigheterna och därigenom sänkt levnadsstandard på den svenska landsbygden.

Genom lagstiftning böra garantier skapas, som säkerställa hemmavarande barns rätt till ersättning för det arbete, de utfört i hemmet. Dessa kunna lämpligen utformas så att barn, som efter en uppnådd ålder av 16 år fortsatt att arbeta på föräldragården, få laglig rätt att tillgodoräkna sig lön för detta arbete. Härmed bör man utgå från avtalsenlig lant-arbetarlön, som till hälften skall anses utgöras av det underhåll och de förmåner, vilka erhållas i hemmet. Den andra hälften blir inestående i fastigheten eller till denna hörande löseegendomen och utgår först vid arvskifte.

Det sålunda inestående beloppet skall utgå med förmånsrätt på samma sätt som obetalda löner och får oberoende av tioårsgränsen uttagas för hela den tid, som arbetet omfattat, samt skall vara befriat från arvs- eller gåvoskatt.

På detta sätt skulle ungdomen i jordbrukarhemmen erhålla ett begynnelsekapital, som gjorde det möjligt för dem att övertaga fädernegården. Jordbrukets skuldsättning skulle komma att minskas. En kunnig och erfaren lantbrukarstam skulle förbehållas den svenska jorden. På samma gång skulle rättvisa skipas mellan de syskon, som stannat kvar och arbetat i föräldrahemmet, och dem, som utanför hemmet haft tillfälle att skapa sig en ställning i livet.

Med stöd av ovanstående få vi därför hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära utredning angående sådan ändring av gällande arvs-lag, att då arvet består av jordbruksfastighet eller till sådan

hörande lösegendom barn, som efter en uppnådd ålder av 16 år arbetat i hemmet, skola med förmånsrätt erhålla ett belopp motsvarande halv lantarbetarlön enligt gällande avtal, *att* detta belopp icke får påverka ifrågavarande barns arvsrätt i övrigt och *att* sådan fordran icke preskriberas.

Stockholm den 22 januari 1943.

John Gustavson
i Guntorp.

Gunnar Lodenius.

Wiktor Egnell.

Ivar Persson.
